

speeld, door een toeval de Politieke Commissie had bereikt.¹

Naast de twee 'wegen' naar Zwitserland werd ook af en toe, maar voorzover bekend slechts door één spionagegroep ('Sobnaler'²), gebruik gemaakt van een 'weg' naar Zweden.

Zeven spionagegroepen beschikten in de zomer van '44 bovendien over vaste radioverbindingen met Londen, d.w.z. met het (nauw met de Engelse geheime dienst *MI-6* samenwerkende) Bureau Inlichtingen. Dit waren de groep-'Albrecht', de groep-'Packard' (zij gaf dagelijks meteorologische waarnemingen door die voor de Geallieerde luchtmachten van veel betekenis waren), de Geheime Dienst Nederland, de groep-'Kees' (met de sub-groep-'Peggy'), de 'Dienst-Wim' (geleid door mr. J. le Poole) en de met de Raad van Verzet verbonden Radiodienst; voorts had de OD een spionageafdeling, Sectie V van het algemeen hoofdkwartier, en ook de OD stond tot eind juni en vervolgens weer van september af in vaste verbinding met Londen.³ Twee spionagegroepen hadden daarentegen geen zendverbinding: de groep-'Sobnaler' die wij al noem-

¹ Wij herinneren er aan dat wij in deel 7, nl. aan het slot van de paragraaf 'Val van het Naziregime' van hoofdstuk 9, de negatieve beoordeling door de Enquêtecommissie van het beleid van Six in die 'spionage'-affaire 'al in haar eenzijdigheid' hebben afgewezen; de Enquêtecommissie is er namelijk aan voorbijgegaan dat het inderdaad in januari '44 de intentie geweest is van de groepen van *Vrij Nederland* en *Het Parool* om zonder machtiging van de regering in een door die groepen verwacht 'vacuüm' een tijdelijk bewind te vormen: 'een stap die', zo schreven wij, 'slechts de grootste verwarring had doen ontstaan.' ² De ietwat vreemde naam van deze, uit het restant van de groep-'Zwaantje' voortgekomen groep bestond uit de eerste letters van de Duitse zin: '*So blüht ein neues Leben aus den Ruinen.*' ³ Six had van maart-april '43 af een eigen radioverbinding met Londen en hem werd in juni '43 een verbindingsgagent toegezonden, van Borssum Buisman, die een eigen marconist met zender had. Van Borssum Buisman werd in februari '44 gearresteerd en in juni viel de overgebleven zender uit doordat de 'SD' de marconist met zijn toestel inrekende. De nieuwe verbindingsgagent, mr. F. Th. Dijkmeester, die in de nacht van 5 op 6 juni '44 gedropt werd, had een telefonie-zender (*S-phone*) bij zich, maar daarvan ging bij de landing de speciale accu verloren. Gevolg was dat Six in de belangrijke maanden juli en augustus geen eigen radioverbinding had met het Bureau Inlichtingen. Pas begin september kreeg Dijkmeester een nieuwe speciale accu. Voordien had Six zijn berichten doorgegeven aan de groep-'Albrecht' en 'Albrecht' had hem in die tijd ook de instructies uit Londen doen toekomen. Jegens de Enquêtecommissie zei Six dat hij na de bevrijding in het archief van BI had geconstateerd dat 'Albrecht' de van hem afkomstige telegrammen niet had doorgeseind, ondanks de mededeling dat dit wel het geval was geweest; dit was, aldus Six, gevolg van 'overladen werk en er niet voor durven uitkomen dat een gegeven belofte niet was uitgevoerd.' (getuige P. J. Six, *Enq.*, dl. VII c, p. 53)